ముద్రగడ సూర్యప్రకాశరావు

పొద్దు తెల తెల వారుతూంది.

సూర్యుని లేత కిరణాలు లోకం లోని చీకటి మూలలను వెతుక్కుంటున్నాయి. కిరణాల తాకిడికి తట్టుకోలేని మసక చీకట్లు ముక్కుతూ మూలుగుతూ చెదిరిపోతున్నాయి. చెట్లమీద పక్షులు ఒకదాన్నొకటి పలకరించుకుంటూ సందడిగా అటు ఇటు తిరుగుతున్నాయి. చెట్ల ఆకుల సందుల దాక్కున్న చిరు చీకట్లు బద్ధకంగా ఒళ్ళు విరుచుకుని ఇక తప్పదన్నట్లు దిగులుగా వెళ్ళిపోతున్నాయి. కొత్త బస్స్టాండు వెనక పక్కనున్న పెంటకుప్పల మీద బోర్లించిన కొబ్బరి చిప్పల ఆకారాల్లో ఉన్న దరిద్రపు ముద్దల లాంటి గుడిసెల్లోని చీకట్లు మాత్రం అంత తేలిగ్గా పోమంటూ భీష్మించుకు కూర్చున్నాయి. గుడిసెలకు కొంచెం దూరంలో ఉన్న మూడంతస్తుల మేడ సూర్యకిరణాలతో కుస్తీ పడుతూంది. పట్టు తప్పించుకొచ్చేసిన కిరణాలు కమ్మల కంతల్లోంచి, ద్వారం గుండా ఆ చీకటి గహ్వరాల్లోకి చొరబడి స్తిమిత నడుస్తున్నాయి.

ఆ గుడిసెల్లో రోడ్డు కానుకుని ఉన్న గుడిసెలోని కుక్కి నులకమంచంలో ముడుచుకొని పడుకొన్న అస్థిపంజరంలా ఉందొక మానవాకారం. ఒంటికి చుట్టు పెట్టిన చీరను బట్టి ఆమె స్త్రీ అని పోల్చుకోవచ్చు. ఆ ఆకారం పేరు గంగి. జీర్ణించుకుపోయిన ముఖంలో లోతుకు పోయిన కళ్ళతో, ముంజూరు నుండి వస్తున్న వెలుగు వైపు అర్ధనిమీలిత నేత్రాలతో చూస్తున్న ఆమె కళ్ళలో పారవశ్యం కైపు లేదు గాని, అలసట, నైరాశ్యం గూడుకట్టుకొని ఉన్నాయి. ఉండి ఉండి వస్తున్న పొడి దగ్గుకు ఆమె ఉక్కిరి బిక్కిరవుతూ ఉంగముట్టుకు పోతూంది.

“ఓరయ్యా” అని నీరసంగా పిలిచింది. ఆ పిలుపులో జీవం లేదు.

“ఓరే, అయ్యా!” చాలా రోజుల్నుంచి తిండిలేక ఎండిపోయిన ప్రేగుల్లోంచి పొడారిపోతూన్న గొంతునుండి నీరసంగా వచ్చిందా పిలుపు. ఆమాత్రం పిలుపుకే ఆరు దబ్బన్న మెట్లెక్కినంత ఆయాస పడిపోయింది.

“ఓరయ్యా! పిలుస్తుంటే పలకవేంరా నంజికొడకా!” నీరసంగా తిట్టింది.

పక్కనే నేలమీద గోనెపట్టా పరుచుకొని పడుకున్న బంగారి బద్ధకంగా ఒళ్ళిరుచుకొని అటు వైపు ఒత్తిగిలి పడుకున్నాడు.

“ఓరయ్యా!” ఈ సారి అది పిలుపులా కాదు, నిస్సహాయురాలి ఏడుపులా ఉంది.

గంగి గొంతు వినిపించి బంగారి గభాలున లేచి కూర్చున్నాడు.

“ఏమే, ఏటయింది” అన్నాడు కళ్ళు నులుముకుంటూ. సమాధానం రాక పోగా లేచి దగ్గరగా వెళ్ళాడు.

“ఏమే, ఏటి కావాలి? మంచినీళ్ళు కావాలా?” అన్నాడు.

“ఊఁ” అని మూలిగింది.

“మళ్ళీ జరంగాని ఎక్కువైందేటి?” మంచినీళ్ళు పట్టి, నుదుటి మీద చేయి వేసి చూశాడు. “అమ్మో, ఎంత ఏడిగున్నదో! జరం పేలిపోతంది” అంటూ గాభరా పడిపోయాడు. ఆత్రతగా ఏం చెయ్యాలో తోచక అటు ఇటు తిరిగాడు. మంచం కింద తల వైపు ఉన్న మందు సీసా కనిపించింది.

“అవునొలె— పొద్దుటేల మందింకా మప్పు తాగనేదా? తాగవాదా?” అంటూ సీసా నోటి దగ్గర పెట్టాడు.

“అది మందు కాదురా. . . రంగు నీళ్ళు. అందులో సచ్చేంత సేదు కలిపిచ్చిండు ఆ డాట్రు సచ్చినోడు డబ్బులడిగేసుకుని” అంది మందుసీసాను తోసేస్తూ.

“అలాగనకే. ఈ పాలి మంచి గట్టి మందిచ్చాడు ఆ డాట్రు. . . ఇదిగాని తాగినావంటే తక్షణం జరం తగ్గిపోద్ది.

ఏదో ఆ అమ... అన్నది... అలా మందు ఏ పూట కా పూట తాగినా వంటే జరం గిరం నీ జోలికే రాదు" అంటూ మందుసీసా వాటి దగ్గర పెట్టాడు. ఒక్క గుటకే తాగి ఇక వద్దన్నట్టు సైగ చేసింది. "ఆ అలాగన్నీ కొట్టినా వదల్నా అట్టుకొస్తాను... కాసింత పేపు కళ్ళు మూసుకు తొంగో..."

గంగి ఏదో చెప్పబోయి మళ్ళీ ఆలోచించి, "నా కేం వద్దులేరా, అయ్యా. డబ్బు లేకన్నా ఉంటే కాసిన్ని నూకలు తెచ్చుకొని జావ కాసుకొని నువ్వు తాగు... నా కేం అక్కర్లేదు" అంది.

"అలాగనేయి. ఆకల్లేదంటూ తిండి తినడం మానెయ్యి. ఇప్పటికే సచ్చేదాన్లా గున్నావు. ఆకల్లేదంట... ఆకలి... ఏ కేసేం సంపాదించినట్లు కొచ్చినోళ్ళే నా మందుగా మబ్బరంగా తిని కూకో? ఉండు, ఇప్పుడే వస్తాను" అంటూ గభాల్న లేచి సిల్వరు పెంకోటి తీసుకుని గుడిసెలోంచి బైకొచ్చాడు.

'డబ్బుల్లేవు... ఇప్పుడెలాగ? పాంబయ్యగా డింక అరువియ్యడు. ఆడి కడుపు కొట్టే ముందా పాత బాకీ అంతా కక్కమని పీకలు పట్టుకుంటాడు. పోని అడిగి చూద్దాం ఏటవుద్దో' అనుకుని ముందుకు నడిచాడు.

అంతకు ముందురోజు పడ్డ వర్షానికి రోడ్డంతా బురదయిపోయి పాదాలు బురదలో కూరుకు పోతున్నాయి. కొత్తగా వేసిన రోడ్డు అవడం వలన ఎర్రమన్ను బురద స్టాండంతా నిండిపోయి ఉంది. బస్ స్టాండ్ మధ్య ఓ చిన్న రేకులషెడ్. చుట్టూ నాలుగడుగుల ఎత్తు గోడ. ఆ గోడ కానుకుని కిళ్ళీబడ్డీలు, పుస్తకాల షాపులు, కాఫీహోటల్. రెండు మూడు చిన్న బడ్డీ టీకొట్లున్నాయి. బస్ స్టాండు వెనక పక్క మరుగుదొడ్లు, ఆ తోవంట వస్తున్న వాళ్ళకు వాంతులు కలిగించేంతటి దుర్వాసన. మరోపక్క పెంటకుప్పలు. వాటిపైనే పూరిగుడిసెలు, అందులో నివసిస్తున్న అలగాజనం.

'ఇంత పెద్ద ఇసపట్నాని కిదేం బస్టాండు! సీ సీ... అనయ్యం విన్నంది తోవంట నడుస్తుంటేనే... దావ్లో ఏలాగా మద్దురం లేదు. బస్టాండన్నా మద్దురంగా సేసేటేలాగ?' అనుకున్నాడు బంగారి ఎగుడు దిగుడుగా బురదలో నిండిన ఆ బస్టాండు రోడ్డమ్మట నడుస్తూ. స్టాండులో మరోవారా ఉన్న పాంబయ్య కొట్టు కెళ్ళాడు. బంగారిని చూడగానే పాంబయ్యే పలకరించాడు. "ఏరో, బంగారి... స్వామోడబ్బులంచి దర్శనాలిచ్చేవు. ఏటి, డబ్బులట్టుకొచ్చేవా?"

"డబ్బులన్నీ తరవాత మొత్తంగా ఇచ్చేస్తానుగా? ఓ బన్నూ, ఓ టీ ఇయ్యి" అన్నాడు బంగారి జంకుతూనే.

ఒప్పుకుని లేచాడు పాంబయ్య. "సరి, ఎదవ సంతకోడుకా! సెకార్నించి పెట్టన్నా వెట్టావా? ఇయ్యాల్సిన బాకీ డబ్బు ఇయ్యక పోగా! ఇంకా అరువియ్యాలట... ముందా సిలవరి పెంకి దెక్క డెట్టి ఎల్లు. డబ్బు తెచ్చాకే ఇది దక్కేది" అని చేతి లోని పెంకు లాక్కున్నాడు.

బంగారి తెల్లమొగం వేశాడు. "బాబూ, పాంబయ్యగారూ... మీ డబ్బులన్నీ అణా పైసలతో సహా ఇచ్చేస్తానండి... బాబూ... ఇయ్యాలకి మాత్రం ఓ బన్నూ, ఓ టీ ఇప్పించండి... మా అమ్మికి సివా జబ్బుగుందండి... ఆకలేస్తుందంట."

పాంబయ్య ఇదేం వినిపించుకోలేదు. "నా కివతల బేరాలు పోతున్నాయి. తత్తరించక తిన్న గెళ్ళు. ఆ బాకీ డబ్బు లన్నీ అట్టుకురా. అప్పుడు 'పెంకట్టు కెళ్ళు" అన్నాడు సైకిల్ తోసేస్తూ. బంగారికి దుఃఖం పొంగుకొచ్చింది.

ఇక అక్కడుండి లాభం లేదనుకుని కాళ్ళీడ్చుకుంటూ ముందు కెళ్ళాడు. తెలిసిన వాళ్ళెవరైనా కనిపిస్తారేమోనని ఆశగా చూశాడు. ఎవరూ కనిపించలేదు. అలా అక్కడ చాలాసేపు నిలబడ్డాడు.

బస్ స్టాండులో అటు ఇటు తిరిగి కాళ్ళీడ్చుకుంటూ నడుస్తున్నాడు. బస్ స్టాండుముందు రామకృష్ణ హాలు కెళ్ళే రోడ్డు వారనున్న సైకిలుషాపు ముందు ఆగాయి బంగారి కాళ్ళు.

సైకిలురిక్షా వెనక చక్రాల ట్యూబుకు పంక్చరు వేస్తున్నాడు షావు కారు. బంగారిని చూడగానే— "ఏందిరో, బంగారీ! రిక్షా కావాలేటి?" అన్నాడు.

"కాదు, బాబూ" అన్నాడు బంగారి, అసలు విషయం చెప్పడానికి సందేహిస్తూ.

"డబ్బు లిస్తావా?" అన్నాడు చక్రానికి గాలి కొడుతూ.

"లేదు, బాబూ. తమరితో అవసరం ఉండొచ్చాను" నసుగుతూ అన్నాడు.

"ఏటి, డబ్బుల కోసమేనా? అదేం కుదరదు. ముందా బాకీడబ్బు లట్టుకొస్తా. [illegible]" కోపంగా అన్నాడు షావుకారు.

"అలాగే" అని బుర్ర ఊపి వెనక్కు తిరుగుతున్న బంగారితో — "ఒరే, బంగారయ్యా! బాకీ డబ్బులు ఒకటి రెండు రోజుల్లో అట్టు కొచ్చెయ్యి. ఎప్పుడో డబ్బు లున్నప్పుడు తీరుస్తానంటే కుదర్దు... ఏటి?" అన్నాడు గదమాయిస్తూ.

బంగారి నడుస్తున్నాడు. ఎక్కడికి నడుస్తున్నాడో వాడికే తెలియదు. బుర్రంతా ఆలోచనలతో నిండిపోయింది. మనస్సంతా దుఃఖం ఆక్రమించుకుంది. ఏ క్షణాన్నైనా ఏడుపు రూపంలో అది బయట పడిపోవచ్చు. ఆపుకోవటానికి విఫల ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు. కాని... అతనికి సాధ్యం కాలేదు. హార్బరుకు వెళ్ళే రోడ్డులో కుళ్ళు కాలవపై నున్న 'హార్బరు బ్రిడ్జి' అని పిలవబడే బ్రిడ్జి దగ్గరకు రాగానే ఏడుపు ముంచుకొచ్చేసింది. 'సీ! యదవ బతుకు! ఎందులో నన్నా పడి సచ్చినా బాగున్ను... ఎంత అధ్వాన్నమై పోయింది బతుకు! నా నంటే ఏ ఆకలినైనా భరించగల్ను. కాని, దానికి... ఆ గంగికి కడుపు మాడ్చేస్తే... దాని జబ్బెం బాగవుద్ది... అదింక బతికేం బట్ట కడద్ది?' ఆలోచనల ఉధృతం ఎక్కువ కాగానే అక్కడున్న కాఫీహోటల్ ముందున్న బల్లమీద కూర్చుండిపోయాడు.

"డబ్బు కావాలి. ఎంతో అవసరం లేదు. అర్ధరూపాయైనా సరే చాలు. ఆ డబ్బులతో దాని కడుపు నిండితే అదే సాలు." వాడి కళ్ళవెంబడి కన్నీరు కారుతూంది. తుడుచుకోకుండా అలాగే నిర్లిప్తంగా ఉండిపోయాడు.

వాడి కళ్ళముందు అకస్మాత్తుగా మెరుపు మెరిసి దేవుడు ప్రత్యక్షం అయినట్లు వీధిలో దొరబాబును రిక్షాలో ఎక్కించుకొని వెళుతున్న ముసలాడు కనిపించాడు. బంగారికి ప్రాణం లేచివచ్చి నట్లయింది. పరిగెత్తుకొచ్చి రిక్షా వెనక పరుగెత్తాడు. పాపం, రిక్షా ఆగలేదు. రిక్షా వెనకే కొంత దూరం పరుగెత్తాడు. ఎదురుగా వస్తున్న [illegible] చెప్పడం వలన ముసలాడు రిక్షా ఆపి వెనక్కు తిరిగాడు.

బంగారి వగర్చుకుంటూ దగ్గరి కెళ్ళి "ఒరే, ముసిలీ! అర్జంటుగా ఓ అర్ధ రూపాయుంటే ఇయ్యరా" అన్నాడు.

"పిచ్చిరి! ఇందుకట్టా వచ్చావిరా? ఎక్కడ్నుంచి వస్తాయిరా డబ్బులు! నా కాడుండ లేవు. ఇదే వస్తు బేరం. అర్బర్ గేటు కాడ కూకుంటే తగిలింది. ఆ ఎళ్ళేది... ఆ దొరబాబు అడిగితే అయుండని వెంటాడతాడు" అన్నాడు.

రిక్షాలో కూర్చున్న దొరబాబు మాట్లాడుకుంటున్న వీళ్ళిద్దరి కేసి వింతగా, ఆసక్తిగా చూస్తున్నాడు.

"బాబూ, ఒక్క నిమిషం" అన్నట్లు రిక్షాలో వాళ్ళి సైగతో బతిమాలి, "అది కాదురా. దానికి... గంగికి జరం ఎక్కువై పోయాది... నిన్నట్నుంచి అదేం తిన్లేదు. బాబ్బాబు, నీ కాళ్ళట్టు కుంటాను. ఓ అర్ధ రూపాయుంటే ఇయ్యి" అని బతిమాలాడు.

"ఎదవ నంజికొడకా! సేతిలో ఉన్న రిక్షా బిగ్గేసి ఊరుమీద బలాదూరుగా తిరుగుతుంటే డబ్బు లెలా గొస్తాయిరా? రిక్షా ఎందు కొగ్గేసావు?" కొట్ట బోయి నంత పని చేశాడు ముసలాడు.

"అలా గనకురా, బాబ్బాబ్బీ. సావు కారుకు బండి డబ్బు లియ్యలేదని రిక్షా లాక్కున్నాడు. బాకీ డబ్బులన్నీ అట్టుకొస్తేనే గాని రిక్షా ఇయ్యనన్నాడు. టీ తాగానికే డబ్బు ల్లేనోడి దగ్గర అన్ని డబ్బు లెలా గొస్తాయిరా?"

"సేదానా గట్టుకున్నావు. నోగ్గతుంటే పొగ్గలేటి? మాసుకోరా నా జేబులు" అని ఖాళీజేబులు తీసి చూపించాడు. బంగారికి మిగిలిన ఆశ అడుగూడా సన్నగిల్లిపోయింది. దిగాలు పడిపోయాడు.

ఇదంతా చూస్తున్న దొరబాబు వాళ్ళిద్దర్నీ అలాగే నిలబడమని సైగ చేసి, తను క్రిందకు దిగి రెండు మూడు సెంగిల్స్ ఫోటో తీశాడు. రిక్షా ఎక్కి జేబులోంచి రెండు రూపాయల కాగితాలు తీసి బంగారికి ఇచ్చాడు. బంగారి ఆనందానికి అంతులేనట్లు దణ్ణాలు పెట్టి, సంతోషంగా పక్కనున్న డబ్బా హోటల్లో దూరాడు.

సంతోషంగా చేతిలో టిఫిన్ పొట్లా లతో, టీ పోసిన సీసాతో గుడిసెకు తిరి

గొచ్చిన బంగారి ఎదురుగా మంచం మీద ఆ దృశ్యం చూస్తూ అలాగే నిలబడిపోయాడు. కొద్ది క్షణాలు, నిమిషాలు గడిచిపోయాయి. హృదయంలో ఏదో ఒక తెలియని ఉద్వేగం చెలరేగి గుండె గుబగుబ కొట్టుకుంది. తృప్తిగా,ఆనందంగా నిట్టూర్చాడు. హృదయమంతా ఏదో తెలియని ఆవేదనతో కరిగిపోయి కన్నీటి రూపంలో చెంపల మీదకు జారుతూంది. నారిగాడు గంగి వైపు తిరిగి దాని ఎండిపోయిన పెదవుల మీద ముద్దు పెట్టుకున్నాడు. అది వాడి కౌగిలిలో వాలిపోయింది. దాని చొప్పి దవడల్ని తన అరచేతిలోకి తీసుకుని, ముఖంపై ముఖం పెట్టి దేని కోసమో వెదుకుతున్నట్లు తన పెదవులతో దాని బుగ్గల్ని తడుముతున్నాడు నారిగాడు. ఎండు కట్టెలాంటి దాని శరీరాన్ని తన హృదయానికి హత్తుకుంటున్నాడు. గంగి ముఖం వెయ్యి జ్యోతులతో వెలిగిపోతున్నట్లు తృప్తిగా, ఆనందంగా కనిపిస్తోంది. వాళ్ళిద్దరూ ఈ లోకాన్ని మరిచిపోయి పారవశ్యంతో తేలియాడుతున్నారు,

ఆ దృశ్యం బంగారి కెంతో ఆనందంగా కనిపించింది. అలా రెప్పవెయ్యకుండా తాదాత్మ్యంలో మునిగిపోయాడు. నారిగాడు రొట్టెముక్కను పాలలో ముంచి గంగికి తినిపిస్తున్నాడు. అది ఎంతో సంతోషంగా తింటూంది. మంచం కింద తల వైపు మందు సీసా ఖాళీగా కనిపించింది. 'అదే తాగించి ఉంటాడు. అదు ఆగనిస్తే ఎంత సేదు కనపెట్టినా బాగేస్తాది. దీని జబ్బంతా ఏటయి పోయిందబ్బా' అనుకున్నాడు బంగారి.

తన వైపే చూస్తూ ఉండిపోయిన బంగారిని చూసి వాళ్ళిద్దరూ సిగ్గుపడి గబాలున లేచిపోయారు. బంగారి ఏడుస్తున్నాడు. . .విలువనా కరిగిపోయి ఏడుస్తున్నాడు. వాడి హృదయం అంతా కృతజ్ఞతతోనూ, ఆనందంతోనూ నిండిపోయింది. వాడి ఒంటినిండా ఆప్యాయత పేరుకుంది. మంచం మీదనుండి లేచి నిలబడ్డ నారిగాణ్ణి కౌగిలించుకుని మరింత ఏడ్చాడు.

"ఏట్రా అలా ఏడుస్తావు? దానికేం పరవాలేదు, బాగయిపోద్ది. . . పట్నవ మందు లిప్పించావంటే తప్పకుండ బాగయి పోద్ది" అన్నాడు ధైర్యం చెపుతూ.

"ఏట్రా, నారిగా, నువ్వు ఇక్కడి కొచ్చేసినా వేంటి? రాజమండ్రిలో మకాం ఎట్టి నారి తోలేవాడివి గదా. మళ్ళా ఇక్కడ కొచ్చేసినా వన్న మాట."

"ఆ నారి తోలేవోణ్ణమకో. . . ఇప్పుడి ఉళ్ళోనే టాక్సీ డ్రైవరు ఉద్యోగం దొరికింది. పెరికింత ఇస్తారు, రెండ్రోజులవుద్ది ఉళ్ళో కొచ్చి. . . ఇలా అందర్నీ సూసిపోదారని వచ్చాను" అన్నాడు బట్టలు సర్దుకుంటూ.

"సాయంత్రం దాన్ని ఆస్పత్రికి తీసుకెళ్ళు. అల్లిపురం ఒంటెద్దుకాడ డాట్టరు దగ్గర కెళ్ళు బాగా సూస్తాడు" అంటూ అయిదు రూపాయల నోటు ఇచ్చాడు.

"ఆ సే సూస్తాను" అంటూ గంగి వైపు తిరిగి అదోలా నవ్వాడు.

అదికూడా నవ్వుతూ అతని వైపు ప్రేమగా చూస్తూ, "అలాగే" అని బుర్ర ఆడించింది.

'నారిగాడు ఈ ఊరి కొచ్చేసాడు. ఇక పరవాలేదు. మబ్బురంగా ఉంది తోలు కుంటే నాలుగు డబ్బులొస్తాయి. ఇక పరవాలేదు. అది బతుకు తాందని ఎళ్ళిపోద్ది. అదు ఎంత మంచోడు! ఎప్పుడో స్వంతంగా ఉండే గంగిని అదు ఇప్పుడుకూడ కొగ్గకుండాసూడ్డాని కొచ్చాడట. దానిలో అదీకి కావలిసిందేవుందని వచ్చాడు? అనుకుంటే ఏదీ లేదు. అదో జబ్బు పడిపోయింది. . . పోనీ డబ్బా అంటే తింటానికే సరిగ్గా లేదు. అది సేమ సాల ఇలవుంది. ఆ మధ్దిన అది బాగున్నప్పుడు దాన్ని సేసుకుంటానని తిరిగేవోడు. . . జబ్బు పడిపోయినా అదు దాన్ని అంతలా కోరుకుంటున్నాడంటే దాన్ని పెళ్ళి సేసుకొనేలాగే కనిపిస్తున్నాడు' అనుకున్నాడు.

"ప్రాణానికేం భయం లేదు. ఇరవై ఇంజక్షన్ల కోర్సు ఉంది. ఆ కోర్సంతా పూర్తయితే తప్పక బాగవుద్ది. కాని, కొంచెం డబ్బు ఖర్చు పెట్టాలి. మందులకు, ఇంజక్షన్లకు మొత్తం మూడు వందలు ఖర్చు అవుతుంది" అన్నాడు గంగిని పరీక్షించిన డాక్టరు కళ్ళజోడు సవరించుకుంటూ.

'మూడు వందలు. . . మూడొందలు ఎలా గొస్తాయి?' ఇలా చాలా సార్లు గొణుక్కున్నాడు బంగారి, మెయిన్‌రోడ్డు పక్కనున్న కో—ఆపరేటివ్ సెంట్రల్ బాంక్ అరుగుమీద కూర్చుని బీడీ కాల్చు కుంటూ. పక్కనున్న కాలువ మండి దోమలు వచ్చి కుడుతున్నాయి. అయినా, అతనిలో చలనం లేదు. అలాగే కదలకుండా కూర్చున్నాడు. రోడ్డుమీద వెళ్ళే బస్సులు, సైకిళ్ళు, కార్ల శబ్దాలు అతని ఆలోచనల్ని చెదరగొట్టలేక పోతున్నాయి. అతని ఆలోచనలకు ఇప్పటికీ మూలం ఒక్కటే—'డబ్బు ఎలా సంపాదించాలి' అని. 'అర్ధరూపాయి అప్పు పుట్టించలేని తనకు మూడు వందలు ఎవ్వడిస్తాడు? పోనీ, షావుకార్ని బతిమాలితే . . . జీవితాంతం వాళ్ళ కొట్టులో కాని డబ్బు పుచ్చుకోకుండా అన్ని పనులు చేస్తానంటే? ఇస్తాడా? బాకీ ఉన్న డబ్బులు రెండు మూడు రోజుల్లో ఇవ్వకపోతే ఏదో చేసేస్తానంటూ బెదిరించిన వాడు వందలు అప్పిస్తాడా? మరెలాగ? ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసయినా సరే డబ్బు సంపాదించి గంగిని బతికించుకోవాలి. నారిగాడితో అది కాపురం సేస్తుంటే అల్లా సీదిన తన జీవనం ఎళ్ళిపోవాలి. . . కాని, అంత డబ్బెలా గొస్తాది? డబ్బు తేలిగ్గా సంపాదించాలంటే ఎవణ్ణో మోసం సెయ్యాలి, లేదా దొంగతనం సెయ్యాలి. . . అంతకూ లేకపోతే నలుగురు ముండల్ని తార్చి, డబ్బు సంపాదించాలి. రెంటిలో తను ఏ ఒక పైనా సెయ్యగలిగితే డబ్బు కోసం అంత యాతన ఉండకపోను. మనిషి సుఖంగా బతకడానికి డబ్బు కావాలి. ఆ డబ్బు కోసం పెద్ద పెద్ద బాబులు ఎన్నెన్నో ఎదవపనులు సేస్తారు. అదే పని పేదోడు సేస్తే పట్టుస్తా ఉన్న వాళ్ళు వదల్లకోరు. పెద్దోళ్ళ పనులన్నీ డబ్బువెనకాల కప్పబడిపోతాయి. అల్లాకి మాత్రం ఎన్ని పనులు సేసినా దరిద్రంగా ఎళ్ళిపోద్ది. . .' ఇలా ఎన్నెన్నో ఆలోచనలు అతని మస్తిష్కంలో మెదులుతున్నాయి.

"క్రీచ్" మని బ్రేక్ వేసిన శబ్దం, బాధతో అరిచిన కేక, జనం కేకలు బంగారి ఆలోచనల్ని చెల్లా చెదురు చేశాయి. జంక్షన్‌కు కొంచెం ముందు పెద్ద కారు ఆగి ఉంది. చుట్టూ బోలెడంత మంది జనం. వాళ్ళందర్నీ తోసుకుని లోపలకు వెళ్ళాడు. కారు ముందు చెంపమీద గిలగిల కొట్టుకుంటున్న మనిషి. చుట్టూ రక్తం. ఆ పక్కనే సీటులో ఉన్న కారు యజమాని నల్లబోయినా నోట మాట రాకుండా నిలుచున్నాడు. అందరూ అతన్ని నోటికొచ్చినట్లు అంటున్నారు. అతను గాభరాపడి పోతున్నాడు. వెనకనుండి ఎవరో అన్నారు "పోలీసు రిపోర్టు ఇవ్వండి" అని.

అతను మరింత గాభరాపడి "వద్దొద్దు. అలాంటి పని చెయ్యొద్దు. ఈ ప్రమాదంలో అతనికి దెబ్బలు తగిలినందుకు గాను కొంత డబ్బు నే నిస్తాను" అంటూ జేబులోనుండి రెండు వంద రూపాయల నోట్లు తీశాడు.

"బాబూ, మనిషి ప్రాణానికి రెండొందల ఇలవ కడ్తారా?" అన్నాడు మరొకడు.

"జరిగిపోయిందానికి ఎవరూ ఏం చెయ్యలేరు. తప్పు ఇద్దరిలో ఉంది, అందుకే" అని మరి రెండు నోట్లు తీసి కిందపడ్డ వాడి చేతిలో పెట్టి, వాణ్ణి పైకి లేవనెత్తాడు. "ఇతన్ని హాస్పిటల్లో జాయిన్ చేయిద్దాం. ఎవరైనా ఇతనికి సాయంగా రండి" అన్నాడు. ఎవరో ఇద్దరు కారు వెనక సీటులో ఎక్కి, దెబ్బతిన్న మనిషిని పట్టుకొని కూర్చున్నారు. కారు ముందుకు సాగిపోయింది.

బంగారికి చాలా బాధ అనిపించింది. 'పాపం, ఆ కారు క్రింద పడ్డ మనిషికి ఏ కాలో చెయ్యో విరిగిపోయి ఉంటుంది. కారు యజమాని అంత పెద్ద ప్రమాదాన్ని కూడా డబ్బుతో తుడిచేసుకొని వెళ్ళిపోయాడు. డబ్బున్నోడి లోకం ఇది" అనుకున్నాడు.

జేబులో చివరగా మిగిలిన బీడీ వెలిగించి జంక్షన్ దగ్గరికొచ్చి నిలబడ్డాడు. మునలాడు ఖాళీ రిక్షాతో జంక్షన్‌లో నిలబడ్డాడు. బంగారిని చూడగానే మునలాడే పలకరించాడు. "గంగి కెలా ఉందిరా?" అని అడిగాడు.

జవాబివ్వకుండా మౌనంగా ఉండి పోయాడు బంగారి. "ఆస్పత్రి కెళ్ళినా వంట గదా? గంగి సెప్పింది. ఏటి సెప్పింద్రా డాట్టరు?" మళ్ళీ అడిగాడు.

"అళ్ళు సెప్పడాని కేటి! గంగి జబ్బు బాగవాలంటే మూడొందలు అట్టుకు రమ్మన్నాడు. అంత డబ్బు మందగ్గ రెక్కడుంది? దానికోసమే ఆలో సిస్తున్నా."

"మంచి మందు లిప్పిస్తే దానికెప్పుడో బాగయిపోను. బంగారబ్బామ్మనా గుండెరి గుంట . . . ఇప్పుడిలాగయి పోనాది! దాందంతా అమ్మమ్మ పోలికే. దాన్నోనే నా సెల్లెల్ని సూసుకునివోణ్ణి.

> **అసంభవం**
>
> భర్తల్ని లొంగదీసుకోవడం కష్టం. వాళ్ళని ఎంత సరళంగా మార్చాలని ప్రయత్నిస్తే, అంత మొండిగా, బిరుసుగా తయారవుతుంటారు.
>
> —మేరీ బిక్లే

ఏం చేసినా మాట సాయమే గాని డబ్బు సాయం ఏమీ చెయ్యలేక పోతున్నాము. కడుపు చించుకుంటే కాళ్ళ మీద పడతం దని మనకి నోట ఏదన్నా చెయ్యాల నున్నా చేతిలో కాండబ్బు అడనప్పుడు చెయ్యగలిగింది మాత్రం ఏముంటాది?" బాధగా అన్నాడు మునలయ్య.

బంగారి కొద్ది క్షణాలు మౌనంగా ఉండిపోయాడు. వాడి మస్తిష్కంలో ఎన్నెన్నో ఆలోచనలు చెలరేగుతున్నాయి. ఉన్నట్టుండి ఒక్కసారి గభాలున లేచాడు. "మునలయ్యా, నువ్వో సాయం చెయ్యాల్రా ... నీ పెళ్లాలి కూతురి మీద నీ కేమాత్రం అభిమాన మున్నా నే చెప్పిన పని చెయ్యాలి."

"చెప్పరా. డబ్బులు తప్ప మరే సాయం అయినా చెయ్యడానికి నేను రడీగా ఉన్నాను" అన్నాడు మునలాడు.

"మరేం లేదు. నాను మునలాణ్ణయి పోయాను గదా ... మా ఉంటే నాలు గైదు సంవత్సరాలు బ్రతుకుతాను.పండి నాకు ఎప్పటికైనా రాలిపోవలసిందేగదా! కాని, గంగి ... దాని వొయసు పదారైనా నిండకుండానే చచ్చేదాన్లాగుంది. దానికి మందు తిప్పించటానికి డబ్బులు లేవు. నేను బతికుండగా డబ్బు సంపాదించ లేను. అందుకే సచ్చయినా నాలుగు డబ్బులు సంపాదించి దాన్ని బతికిస్తాను. నువ్వు చెయ్యగలిగిన సాయం అంతా సాచ్చెం చెప్పడమే. నేను ఎవరైనా డబ్బున్న వాళ్ళ కారు క్రింద పడతాను. వెంటనే నువ్వు అల్లని దబాయించి డబ్బు గుంజడమే ... ఎంతో అవసరం లేదు, మూడొందలు సాలు. ఆ డబ్బెట్టి నువ్వు గంగికి వైద్యం చేయించాల. బొమ్మరిది వైనందుకు నువ్వీ సాయం చెయ్యాల. నీకు పిల్లా జెల్లా లేరుకదా? నేను సస్తే గంగిని సూసుకుంటూ దాందగ్గరే ఉండిపో ... దాన్ని నారిగాడి కిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యి" అన్నాడు. ఈ మాటలు అంటున్నప్పుడు బంగారి కళ్ళ నుండి ధారాపాతంగా కన్నీరు కారు తూంది. మునలాడు అందుకు ఒప్పుకో లేదు. కాని, బంగారి చాలాసేపు నచ్చ చెప్పాడు. "ఇది తప్ప మరి గత్యంతరం లేదు" అంటూ చివరకు మునలాణ్ణి ఒప్పించాడు.

బంగారి కిప్పు డెంతో ఆనందంగా ఉంది! డబ్బున్నోళ్ళ కారు కింద పడితే తనకు ఏ కాలో చెయ్యో ఇరుగుద్ది. గట్టిగా పట్టుపడితే తప్పకుండా మూడు నాలు గొందలు డబ్బు లాగొచ్చు. దాంతో గంగికి జబ్బు బాగు చేయించొచ్చు. నారి గాడితో దాని పెళ్ళయిపోతే తమ ఏ గుడి

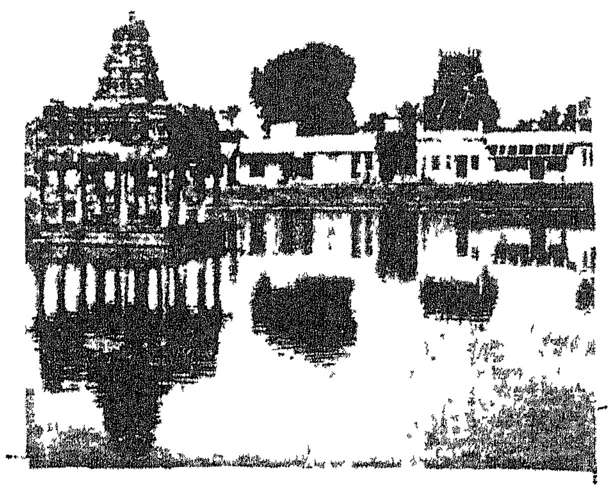

నీడలు — జాడలు ఫోటో—భరద్వాజ (మద్రాసు)

సైనా కూకొని అడుక్కుంటే కాల క్షేపం అయిపోద్ది. ఒకేల వచ్చినా పెద్ద గొడవుండదు.

'రే పొద్దున్న అయితే ఆఫీసలకి ... కంపెనీలకి ... షాపులకి ఎళ్ళే వోళ్ళు అరిజంటు మీద ఎల్తుంటారు. అప్పు డయితేనే బాగుంటాది' అని ఆలోచించు కున్నారు బంగారి, మునలయ్యా కలిసి. మునలయ్య తన దగ్గరున్న అయిదు రూపా యలని బంగారికిచ్చాడు. "ఒరే, బంగారీ! అదురుష్టం బాగునేకపోతే నువ్వు బతికేది ఈ రో జొకటే అవుద్ది. కాబట్టి బతి కుండే ఈ ఒక్క రోజన్నా మబ్బరంగా జలపా చేసుకొని తిను. దానికోసం ఏదన్నా కొనట్టుకెళ్ళు" అన్నాడు ఏడుపు ముఖంతో.

బంగారి ఆ రాత్రి గుడిసె కెళ్ళి ఆఖరిసారి అనుకొని గంగిని చూసేసి దానికి ద్రాక్ష పళ్ళు, రొట్టె, పాలు కొని ఇచ్చాడు.

"డబ్బు లెక్కడియి" అని గంగి అడి గితే, "అయ్యన్నీ నీ కెందుకు ... నేను తెచ్చినయి మబ్బరంగా తిను" అన్నాడు. ఆ రాత్రి సారకొట్టు కెళ్ళి బాగా తాగేసి గుడిసె కెళ్ళకుండా వీధులన్నీ తిరిగి తిరిగి రోడ్డు పక్కన పడి నిద్రపోయాడు. మరునటి రోజున ఉదయం పావర్ బజారుకు కొంచెం అవతల మెయిన్ రోడ్డు మీద బంగారి, మునలాడు, మునలాడు కుదుర్చుకొచ్చిన ఇద్దరు రౌడీలు నిలబడ్డారు. మరొకడు కొంచెం ముందుకు నిలబడి పెద్ద పెద్ద కార్లొస్తున్నప్పుడల్లా సైగచేసి చెపు తున్నాడు.

బంగారికి గుండె పీకుతూంది— "సేతు లారా పేణాల్ని తీసుకోడం ఎందుకో" అని. 'కాని, తెగించినోడి కియన్నీ ఏటి? మున లాణ్ణి, నేను సస్తే ఏటి బతికుంటే ఏటి?' అనుకుని గుండె దిటవు పరుచుకున్నాడు. కొంచెం దూరంగా నిలబడ్డవాడు సైగ చేశాడు, పెద్ద కారొస్తాందని. ఆ తరవా తెప్పుడో రోగంతో రొప్పుతో సచ్చే బదులు ఇప్పు డీ కారు కింద పడి సీమవాగ నలుక్కున సస్తేనే మంచిది' అని నిశ్చయించుకొని రోడ్డు మీదకు నడిచాడు. కారు వస్తున్న వైపు ఎదురుగా నడిచాడు... గుండె కొట్టుకుం టున్నది. మనసంతా భయంతో నిండి పోయి ఆయాసం వస్తూంది. కారు దగ్గరపడగానే కళ్ళు మూసుకుని గభాలున ముందుకు నడిచాడు. "క్రీచ్" మని కారు బ్రేకులు వేసిన శబ్దం. అంతే. ధన్ మని కారు అతన్ని గుద్దెయ్యడం, బంగారి క్రింద పడగానే చక్రం అతని మీద నుండి వెళ్లిపోవడం ఒక్కసారే జరిగాయి.

కొద్దిగా తెలివి వస్తూంది బంగారికి. మూతలు పడుతూన్న కళ్ళను బలవం తంగా తెరిచాడు. తన చుట్టూ జనం. తనవైపే చూస్తున్నారు ఆత్రతంగా. వాళ్ళందరి ముఖాలలోను ఆత్రత, జాలి, బాధ కనిపిస్తున్నాయి. తనకు ఒళ్ళంతా తీవ్రమైన బాధ; వేయి సూదులతో పొడుస్తున్నట్టు, నరాల్ని ఎవరో పట్టుకు లాగేసి కోసేస్తున్నట్టు తీవ్రమైన బాధ. అంత బాధతోనూ తన కళ్ళు మునలాడి కోసం వెదుకుతున్నాయి. మునలాడు ఎవరి పైనో కేకలేస్తున్నాడు. వాడు కుదుర్చు కొచ్చిన రౌడీలు కూడా మునలాడి వైపే ఉండి గదమాయించి అడుగుతున్నారు. తన చుట్టూ రక్తం. కళ్ళు తిరిగి పోయాయి బంగారికి ... గట్టి దెబ్బలే తగిలాయి, 'సచ్చిపోతానేమో' అనుకోగానే గుండెలో తీవ్రమైన ఆవేదన, ఆతృత ప్రారంభ మయ్యాయి. 'అయినా, డబ్బొ స్తుంది కదా ... గంగి బతికి బాగుంటే సాల్లే' అనే ఆలోచన కొంత బాధను దూరం చేసింది. తనను తొక్కేసిన విమానం లాంటి కారుకోసం చూశాడు. అదెక్కడా కనిపించలేదు. ఏదో డొక్కు టాక్సీ మాత్రం కొంచెం దూరంలో ఉంది. 'అయితే, తనను తొక్కేసింది ఈ టాక్సీ బండా!' అనుకున్నాడు. టాక్సీ పక్కను నిలబడి పోలీసులు ఏవో వ్రాసుకుంటున్నారు. వాళ్ళ మధ్య నారి గాడు ... 'నారిగాడే ... సందేహంలేదు. ఏడుస్తూ వాళ్ళతో ఏదో చెప్పుకుంటూ ప్రతిమాలుతున్నాడు.

'ఆ... నారిగాడు ... ఆ డిక్కడి కెలా వచ్చాడు? పోలీసులు ఆణ్ణెందుకు పట్టుకున్నారు ... అల్లంతా ఆణ్ణెందుకు గదమాయిస్తున్నారు... అసలు జరిగిం దేమిటో ...'

"ఒరే, మునిరీ ... మునిరీ ..." అనరి చాడు. కాని, ఆ మాట ఎవరికీ వినిపించ లేదు.

ఎవడో అంటున్నాడు: "వెధవ! అంత స్పీడుగా పోవడం దేనికి? పాపం, అనవ సరంగా మునలాడి ప్రాణం మీదకు తెచ్చాడు."

నారిగాడు ఏడుస్తూ తన దగ్గరి కొచ్చాడు. "పొద్దున్నే బండేసుకొని ఊళ్ళో కెలుతూ ఓ సారి సూసిపోదామని గంగి దగ్గరి కెళ్లాను. దాని కేటయిందో ఏటో నోటమ్మట మాట రావడం లేదు. తెగ ఆయాస పడిపోతోంది. ఒళ్ళంతా సల్లగా అయిపోయింది. ఎంటనే బండిలో ఏసు కొని ఆస్పత్రిల జాయిన్ సేయిద్దారని బయలెల్లా స్పీడుగానే నడుపుతున్నాను బండిని ... ఎదురుగా వస్తున్న పెద్ద కారు సర్‌మని సడన్ బ్రేకేసి పక్కకు తిప్పెయ్య గానే నా బండిని గుద్దేస్తాడని నేను ఆటెల్లనిచ్చాను. సూస్తే బండి కింద నువ్వున్నావు ... బండిలో గంగున్నది కాని, నువ్వు దాన్ని సూడ్లేవు ... అది గూడ నిన్ను సూడలేదు..." ఇంకా ఏవేవో చెపుతున్నాడు ... బంగారి కివేం వినిపిం చడం లేదు. చెవులు దిబ్బడ వేసినట్టు ఉయింది. కళ్ళకుమాత్రం డొక్కు టాక్సీ కనిపిస్తూంది. 'దాన్లోనే గంగున్నా దట ... కాని, దాన్ని సూడ్డాని కవదు... కళ్ళ ముందు ఏదో మసక ... కళ్ళు మసకలు కమ్మేస్తున్నాయి. బుర్ర తిరిగి పోతూ ఉంది.... అమ్మా ... గంగీ ...' వాడి హృదయం ఏడుస్తూంది...

మూతలు పడుతూన్న బంగారి కళ్ళకు ఆఖరి సారిగా ఏడుస్తున్న నారిగాణ్ణి పోలీసులు బలవంతంగా లాక్కెళ్ళడం కనిపించింది. ★